



Högsta domstolen

HÖGSTA DOMSTOLEN
R 14

INKOM: 2021-12-20
MÅLNR: Ö 7821-21
AKTBIL: 1

ÖVERKLAGANDE

Klagande

Kriminalvården
Slottsgatan 78, 601 80 Norrköping

Motpart

Burim Krasniqi, 951119-8997
Box 2835, 403 20 Göteborg

Ombud: Advokaten Samuel Hartman
Klostergatan 15, 703 61 Örebro

Överklagat avgörande

Hovrätten för Västra Sveriges beslut den 30 november 2021, i mål nr ÖÄ 5838-21

Saken

Erkännande och verkställighet av utländskt beslut enligt lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (EVL) och Rådets rambeslut 2008/909/RIF

Yrkanden

1. Kriminalvården yrkar att Högsta domstolen ska meddela prövningstillstånd.
2. Kriminalvården yrkar att Högsta domstolen ska upphäva hovrättens beslut och fastställa det slut som tingsrätten har kommit fram till.

Bakgrund

Kriminalvården beslutade den 16 juni 2021 att Bremen-Blumenthal District Courts beslut den 3 september 2019 ska erkännas och verkställas i Sverige. Göteborgs tingsrätt beslutade den 2 augusti 2021, i mål nr Ä 11732-21, att avslå Burim Krasniqis överklagande. Efter att Burim Krasniqi överklagat tingsrättens beslut, beslutade Hovrätten för Västra Sverige den 23 augusti 2021, i mål nr ÖÄ 4957-21, att inte meddela prövningstillstånd. Efter att Burim Krasniqi överklagat hovrättens beslut, beslutade Högsta domstolen den 12 oktober 2021, i mål nr Ö 5560-21, att meddela prövningstillstånd samt att hovrättens beslut ska ändras på



det sätt att prövningstillstånd ska meddelas i hovrätten. Hovrätten har härefter den 30 november 2021, i mål nr ÖÄ 5838-21, med ändring av tingsrättens beslut upphävt Kriminalvårdens beslut den 16 juni 2021 och beslutat att Bremen-Blumenthal District Courts beslut den 3 september 2019 inte ska erkännas och verkställas i Sverige.

Grunder för överklagandet

Skäl för prövningstillstånd

Kriminalvården är av den uppfattningen att det saknas tillräcklig vägledning rörande tillämpningen av bestämmelsen i 3 kap. 4 § punkten 7 EVL på ett beslut att omvandla påföljder i tidigare domar till en gemensam påföljd. Under rådande förhållanden får det därför anses vara av största vikt att prövningstillstånd meddelas för att klargöra det osäkra rättsläget som föreligger. Huruvida ett beslut att omvandla påföljder i tidigare domar till en gemensam påföljd ska omfattas av vägransgrunderna i bestämmelsen har inte prövats i förhållande till ovan nämnda lagrum. De avgöranden som finns avser frågor om europeisk arresteringsorder. De nedan angivna avgörandena från Högsta domstolen avser dessutom andra typer av beslut än det som nu är aktuellt. Vägledning från Högsta domstolen saknas när det gäller beslut om att omvandla påföljder i tidigare domar till en gemensam påföljd även i förhållanden till frågor om arresteringsorder. Det saknas vidare tillräcklig vägledning rörande hur långtgående prövning som ska göras för att säkerställa att villkoren är uppfyllda när den behöriga myndigheten i den utfärdande staten bekräftat att någon av de i rambeslutet uppräknade förutsättningarna har iakttagits.

Skäl för ändring av hovrättens beslut

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Rådets rambeslut 2008/909/RIF bygger på principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål. Utgångspunkten är att den stat som ska verkställa en annan stats dom eller beslut inte ska ifrågasätta domen eller beslutet eller under vilka förutsättningar domen eller beslutet har meddelats. Inte heller ska det förfarande som har använts ifrågasättas. Den verkställande staten får endast göra en formaliserad och begränsad prövning av om domen eller beslutet ska erkännas och verkställas. Principen om ömsesidigt erkännande innebär emellertid inte att en verkställande stat i alla lägen måste erkänna och verkställa en annan stats dom eller beslut.

Av 3 kap. 4 § punkten 7 EVL framgår att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd inte får erkännas och verkställas i Sverige om domen har meddelats efter en förhandling där



den dömden inte var personligen närvarande och det inte har bekräftats i intyget att något av rambeslutets villkor i artikel 9.1.i är uppfyllt.

Av artikel 9.1.i rambeslutet framgår bl.a. följande. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får vägra att erkänna domen och verkställa påföljden, om domen meddelades i personens utevaro, såvida det inte i intyget anges att personen kallats personligen eller via en företrädare med behörighet enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning underrättats om tid och plats för den förhandling som ledde till att domen meddelades i personens utevaro eller att personen har meddelat en behörig myndighet att han eller hon inte motsätter sig saken.

Av förarbetena till EVL (prop. 2014/15:29 s. 106) framgår bl.a. följande. Verkställighet av en utevarodom får vägras, om inte den behöriga myndigheten i den utfärdande staten i intyget bekräftat att något av tre villkor är uppfyllda. Om den utfärdande staten i intyget kan bekräfta att någon av de i rambeslutet uppräknade förutsättningarna har iakttagits, finns det inte någon möjlighet för den verkställande staten att vägra erkännande och verkställighet trots att det rör sig om en utevarodom. Vägransgrunden bör utformas på samma sätt som i t.ex. lagen om en europeisk arresteringsorder.

I 2 kap. 3 § punkten 6 lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder anges att överlämnande inte får beviljas om det avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd som har dömts ut efter en förhandling där den eftersökte inte var personligen närvarande och om den utfärdande myndigheten inte har bekräftat att något av villkoren i artikel 4a.1 i rambeslutet är uppfyllt.

Av lagkommentaren till ovan nämnda bestämmelse (se Friman, Wallentheim & Zetterstedt, Överlämnande enligt en europeisk eller nordisk arresteringsorder, 1 sep. 2021, version 1 C, JUNO), framgår bl.a. följande. Bestämmelsen är tillämplig på domar där skuld- och påföljdsfrågor har avgjorts. Den avser således endast den underliggande brottmålsdomen. En fråga som emellanåt uppkommer är hur man bör se på att ett senare beslut, men inte den ursprungliga domen, har fattats utan att den dömden varit närvarande vid prövningen. I NJA 2009 s. 350 samt i NJA 2011 N 34 har Högsta domstolen anfört att reglerna om utevarodom avser endast ett förfarande i vilket en prövning skett av antingen de skuldfrågor som ligger till grund för den påföljd som arresteringsordern avser eller av påföljden som sådan. Hinder mot överlämnande träffade alltså inte det fall när någon sådan prövning inte gjorts i ett efterföljande förfarande som ledde till beslutet om straffverkställighet, under förutsättning att den eftersökte enligt arresteringsordern hade kallats till den första rättegången vid vilken han dömdes till villkorligt fängelse. Denna praxis har fastslagits även gällande de nya bestämmelserna, se Hovrätten för Västra Sveriges beslut den 9 december 2015, i mål nr Ö 5086-15, och Högsta domstolens beslut den 27 januari 2016, i mål nr Ö 58-16. Mot bakgrund av EU-domstolens dom i mål nr C-571/17 PPU och C-271/17 PPU får svensk



rättspraxis även anses vara i överensstämmelse med EU-domstolens tolkning av motsvarande fråga.

EU-domstolens dom i mål C-271/17 avser en kumulativ dom där olika redan utdömda fängelsepåföljder lagts samman till ett totalt fängelsestraff. Frågan var om en sådan dom omfattades av hindersprövningen när det gäller ett överlämnanden enligt en europeisk arresteringsorder. Om förfarandet avgör varaktigheten av det straff som den dömda till sist ska avtjäna måste vederbörande ha möjlighet att effektivt utöva sin rätt till försvar, såvida det inte utgör en rent formell och aritmetisk åtgärd utan ger utrymme för skönsmässiga bedömningar för att fastställa det genomsnittliga straffvärdet, bland annat genom att ta hänsyn till den berörda personens situation och karaktär samt förmildrande och försvårande omständigheter.

Omständigheterna i det här fallet

Domarna om böter meddelade den 1 juni 2017, den 25 juli 2017 och den 1 augusti 2017

Bremen-Blumenthal District Court har i tre olika mål dömt Burim Krasniqi till böter. I förfarandena som ledde fram till respektive dom har prövning gjorts av såväl skuldfrågan som påföljdsfrågan. I intyget under punkten i) 4 har följande information uppgetts. I domarna om böter informerades Burim Krasniqi om möjligheten att överklaga domarna inom två veckor och att domarna vinner laga kraft för det fall att något överklagande inte inkommer. Burim Krasniqi delgavs domarna. I frånvaro av överklagande har domarna vunnit laga kraft. Mot bakgrund av den information som har lämnats bedömer Kriminalvården att de villkor som anges i intyget under punkten i) 3.3 första och tredje rutan är uppfyllda i förhållande till nämnda domar om böter.

Dom om fängelse meddelad den 15 juni 2018

Bremen-Blumenthal District Court har dömt Burim Krasniqi till fängelse 8 månader. I förfarandet som ledde fram till domen har en prövning gjorts av såväl skuldfrågan som påföljdsfrågan. I intyget under punkten i) 4 har följande information uppgetts. Burim Krasniqi närvarade personligen vid förhandlingen som ledde till den aktuella domen. Han överklagade därefter domen. Hans överklagande avvisades emellertid på grund av att han uteblivit från förhandlingen i överrätten, utan att ha haft någon giltig ursäkt. Domen vann därefter laga kraft. Mot bakgrund av den information som har lämnats bedömer Kriminalvården att de villkor som anges i intyget under punkten i) 1.1 är uppfyllda i förhållande till nämnda dom om fängelse.



Beslut om gemensam påföljd meddelat den 3 september 2019

Bremen-Blumenthal District Court har beslutat om ett gemensamt straff om fängelse 1 år och 5 månader, för ovanstående utdömda påföljder. Bötesstraffen har omvandlats till fängelsestraff pga. att ett av de gemensamma straffen är ett fängelsestraff, dvs. omvandlingen har inte berott på att böterna inte har betalats. I intyget under punkten i) 4 samt i e-post från behörig myndighet i Tyskland den 29 april 2021 har följande information uppgetts. Beslutet föregicks av ett skriftligt förfarande. Burim Krasniqi informerades per post av ansvarig domare om att åklagaren yrkat att det ska utdömas ett gemensamt fängelsestraff om 1 år och 5 månader. Burim Krasniqi gavs tillfälle att yttra sig i ärendet. Hans advokat gick igenom ärendet utan att därefter avge något yttrande. Beslutet skickades per post till Burim Krasniqi. Det har bekräftats av posten i Tyskland att han har tagit emot beslutet. Beslutet vann laga kraft den 24 september 2019.

Det föreligger inte hinder mot att erkänna och verkställa beslutet

Behörig myndighet i Tyskland har genom den information som har lämnats bekräftat att förutsättningar som räknas upp i rambeslutet har iakttagits beträffande domarna om böter samt domen om fängelse meddelad den 15 juni 2018. Kriminalvården delar hovrättens bedömning att det därmed inte finns något hinder mot att erkänna och verkställa beslutet om gemensam påföljd på grund av handläggningen av de bakomliggande brottmålsdomarna. Kriminalvården delar dock inte hovrättens bedömning av att beslutet om gemensam påföljd ska omfattas av vägransgrunderna i 3 kap. 4 § punkten 7 EVL.

I förfarandet som ledde fram till beslutet den 3 september 2019 har inte någon prövning av skuldfrågorna eller påföljdsfrågorna gjorts. Skuldfrågorna och straffmätningen för de begångna brotten har redan prövats i de tidigare domarna. Detta innebär att det förfarande som har lett fram till beslutet den 3 september 2019 inte är ett sådant förfarande som avses i 3 kap. 4 § punkten 7 EVL. Mot bakgrund av ovanstående kan det inte föreligga hinder mot att erkänna och verkställa det aktuella beslutet i Sverige enligt detta lagrum.

Om Högsta domstolen trots det som har anförts skulle komma fram till att det har gjorts en prövning av skuldfrågorna eller påföljdsfrågorna i förfarandet som ledde fram till beslutet den 3 september 2019, är Kriminalvården av den uppfattningen att det mot bakgrund av principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål saknas skäl att betvivla riktigheten av och ifrågasätta den bedömning som behörig myndighet i Tyskland har gjort att Burim Krasniqi har haft möjlighet att tillvarata sina rättigheter inför att beslutet fattades.

Behörig myndighet i Tyskland har i intyget under punkten i) 4 samt i e-post den 29 april 2021 lämnat upplysningar gällande det förfarande som ledde fram till beslutet den 3 sep-



tember 2019. Behörig myndighet i Tyskland har genom att begära att aktuellt beslut ska erkännas och verkställas i Sverige bedömt att Burim Krasniqi har haft möjlighet att tillvarata sina rättigheter inför att beslutet fattades. Mot bakgrund av principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål saknas det skäl att betvivla riktigheten av och ifrågasätta den bedömning som behörig myndighet i Tyskland har gjort. Kriminalvården anser att hovrätten i sin bedömning har gjort en alltför långtgående prövning med hänsyn till de uppgifter som den behöriga myndigheten i Tyskland har lämnat.

Sammanfattning

Kriminalvården är av den uppfattningen att Högsta domstolen ska meddela prövningstillstånd på grund av att det saknas tillräcklig vägledning rörande tillämpningen av bestämmelsen i 3 kap. 4 § punkten 7 EVL på beslut att omvandla påföljder i tidigare domar till en gemensam påföljd.

Kriminalvården är av den uppfattningen att det förfarande som har lett fram till beslutet den 3 september 2019 inte är ett sådant förfarande som avses i 3 kap. 4 § punkten 7 EVL, varför det inte kan föreligga hinder mot att erkänna och verkställa det aktuella beslutet i Sverige enligt detta lagrum. Om Högsta domstolen trots det som har anförts i ärendet skulle komma fram till att förfarandet som har lett fram till beslutet den 3 september 2019 är ett sådant förfarande som avses i 3 kap. 4 § punkten 7 EVL, är Kriminalvården av den uppfattningen att det mot bakgrund av principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål saknas skäl att betvivla riktigheten av och ifrågasätta den bedömning som behörig myndighet i Tyskland har gjort att Burim Krasniqi har haft möjlighet att tillvarata sina rättigheter inför att beslutet fattades.

På Kriminalvårdens vägnar,

Per Henrik Hedbrant
Chef för sektionen för verksjuridik